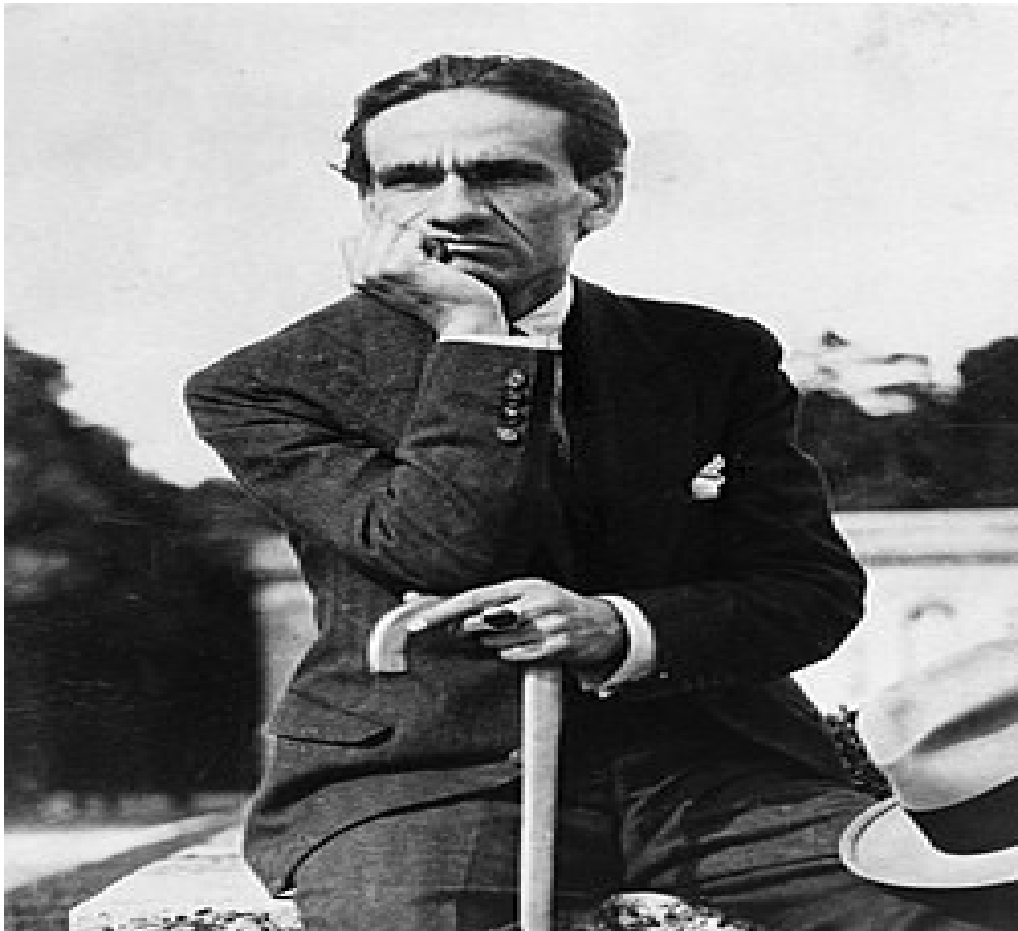

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΕΡΟΥΒΙΑΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ
NARRATIVA PERUANA CONTEMPORANEA

Ένα πεζό του Σέσαρ Βαγιέχο

Un cuento de César Vallejo

Μετάφραση : Άννα Στεργίου
Traducción: Ana Stergiu

César Abraham Vallejo Mendoza (Santiago de Chuco, La Libertad; 16 de marzo de 1892-París, 15 de abril de 1938) fue un poeta y escritor peruano. Es considerado uno de los mayores innovadores de la poesía del siglo XX y el máximo exponente de las letras en su país.¹ Es, en opinión del crítico Thomas Merton, «el más grande poeta católico desde Dante, y por católico entiendo universal»² y según Martin Seymour-Smith, «el más grande poeta del siglo XX en todos los idiomas». En la última etapa de su vida no publicó libros de poesía, aunque escribió una serie de poemas que aparecerían póstumamente. Sacó en cambio, libros en prosa: la novela proletaria o indigenista *El tungsteno* (Madrid, 1931) y el libro de crónicas *Rusia en 1931* (Madrid, 1931). Vallejo tradujo del francés al castellano al General Mangin, Henri Barbusse y Marcel Aymé. Dichas traducciones fueron publicadas en París, Madrid y Buenos Aires. Posteriormente fueron compiladas en el tomo *Traducciones de sus Obras completas*, publicadas por la Universidad Ricardo Palma, tal como se indica en el capítulo "Obras completas" del presente artículo.

Ο Σέσαρ Βαγιέχο (*César Abraham Vallejo Mendoza*, 16 Μαρτίου 1892 - 15 Απριλίου 1938) ήταν ένας περουβιανός ποιητής. Αν και κατά τη διάρκεια της σχετικά σύντομης ζωής του δημοσίευσε μόνο τρεις ποιητικές συλλογές, εν τούτοις θεωρείται ένας από τους μεγάλους ποιητικούς καινοτόμους του 20ού αιώνα. Πάντα ένα βήμα μπροστά απ' τα υπόλοιπα λογοτεχνικά ρεύματα, το καθένα απ' τα βιβλία του ήταν ξεχωριστό απ' τ' άλλα και, υπό μία έννοια, επαναστατικό. Ο Βαγιέχο υπήρξε πρωτοπόρος γιατί έγραψε σουρεαλιστική ποίηση πριν από τους σουρεαλιστές, ασχολήθηκε με την αυτόματη γραφή πριν από τον Μπρετόν, έγραψε μοντέρνα ταυτόχρονα με τους μοντερνιστές και έγραψε ποίηση *αποδομητική* προτού ανακαλυφθεί ο όρος. Υπήρξε ένας κινηματίας της ποίησης πολύ προτού γεννηθούν τα ποιητικά ευρωπαϊκά κινήματα. Και για τον λόγο αυτόν η προσφορά του στο ποιητικό στερέωμα είναι μοναδική και ανεκτίμητη.

Ελληνικές εκδόσεις:

Ποίηση: Ποιητικά Άπαντα (*Os Heraldos Negros, Trilce, Poemas Humanos, και Espana, aparta de mi este caliz*), σε μετάφραση: Ρήγα Κατπάτου, εκδ. "Gutenberg", 2010.

Πάκο Γιούνκε : (Paco Yunque), Εκδόσεις των Συναδέλφων, 2017.

Άγριο Παραμύθι : (*Fabla Salvaje*), εκδόσεις Ροές, 2016.

El deseo nos imanta.

Ella, a mi lado, en la alcoba, carga el circuito misterioso de mil en mil voltios por segundo. Hay una gota imponderable que corre y se encrespa y arde en todos mis vasos, pugnando por salir; que no está en ninguna parte y vibra, canta, llora y muge en mis cinco sentidos y en mi corazón; y que, por fin, afluye, como corriente eléctrica a las puntas...

De pronto me incorporo, salto sobre la mujer tumbada, que me franquea dulcemente su calurosa acogida, y luego... una gota tibia que resbala por mi carne, me separa de mi hermana que se queda en el ambiente del sueño del cual despierto sobresaltado.

Sofocado, confundido, toriondas las sienas, agudamente el corazón me duele.

Dos... Tres... ¡Cuaaaaatrooooo!... Sólo las irritadas voces de los centinelas llegan hasta la tumbal oscuridad del calabozo. Poco después, el reloj de la catedral da las dos de la madrugada.

¿Porqué conmihermana? ¿Por qué con ella, que a esta hora estará seguramente durmiendo en apacible e inocente sosiego? ¿Por qué, pues, precisamente con ella?

Me revuelvo en el lecho. Rebullen en la sombra perspectivas extrañas, borrosos fantasmas; oigo que empieza a llover.

¿Por qué con mi hermana? Creo que tengo fiebre. Sufro.

Ahora oigo mi propia respiración que choca, sube y baja rasguñando la almohada. ¿Es mi respiración? Un aliento cartilaginoso de invisible moribundo parece mezclarse a mi aliento, descolgándose acaso de un sistema pulmonar de Soles y trasegándose luego sudoroso en las primeras porosidades de la tierra... ¿Y aquel anciano que de súbito deja de clamar? ¿Qué va a hacer? ¡Ah! Dirígete hacia un franciscano joven que se yergue, hinchadas las rodillas imperiales en el fondo de un crepúsculo, como a los pies de ruinoso altar mayor; va a él, y arranca con airado ademán el manteo de amplio corte cardenalicio que vestía el sacerdote... Vuelvo la cara. ¡Ah inmenso palpitante cono de sombra, en cuyo lejano vértice nebuloso resplandece, último lindero, una mujer desnuda en carne viva!...

¡Ohmujer! Deja que nos amemos a toda totalidad. Deja que nos abrasemos en todos los crisoles. Deja que nos lavemos en todas las tempestades. Deja que nos unamos en alma y cuerpo. Deja que nos amemos absolutamente, a toda muerte.

¡Oh carne de mis carnes y hueso de mis huesos! ¿Te acuerdas de aquellos deseos en botón, de aquellas ansias vendadas de nuestros ocho años? Acuérdate de aquella mañana vernal, de sol y salvajez de sierra, cuando, habiendo jugado tanto la noche anterior, y quedándonos dormidos los dos en un mismo lecho, despertamos abrazados, y, luego de advertirnos a solas, nos dimos un beso desnudo en todo el cogollo de nuestros labios vírgenes; acuérdate que allí nuestras carnes atrajéronse, restregándose duramente y a ciegas; y acuérdate también que ambos seguimos después siendo buenos y puros con pureza intangible de animales...

Uno mismo el cabo de nuestra partida; uno mismo el ecuador albino de nuestra travesía, tú adelante, yo más tarde. Ambos nos hemos querido ¿no recuerdas? cuando aun el minuto no se había hecho vida para nosotros; ambos luego en el mundo hemos venido a reconocernos como dos amantes después de oscura ausencia.

¡Oh soberana! Lava tus pupilas verdaderas del polvo de los recodos del camino que las cubre y, cegándolas, tergiversa tus sesgos sustanciales. ¡Y sube arriba, más arriba, todavía! ¡Sé toda la mujer, toda la cuerda! ¡Oh carne de mi carne y hueso de mis huesos!... ¡Oh hermana mía, esposa mía, madre mía!...

Y me suelto a llorar hasta el alba.

– Buenos días, señor alcaide...

Ανταρκτικό τείχος

Η επιθυμία μας μαγνητίζει.

Εκείνη, δίπλα μου, στο κρεβάτι, φορτίζει το μυστηριώδες κύκλωμα των χιλίων στα χίλια βολτ ανά δευτερόλεπτο. Υπάρχει μια αναπάντεχη σταγόνα που τρέχει και φουντώνει και καίει σε όλα μου τα αγγεία, πασχίζοντας να βγει· που δε φαίνεται πουθενά και πάλλεται, τραγουδάει, κλαίει και μουγκρίζει στις πέντε αισθήσεις μου και στην καρδιά μου· και που, τελικά, κατακλύζει σαν ηλεκτρικό ρεύμα τα άκρα μου...

Αμέσως ανασηκώνομαι, ρίχνομαι πάνω στην ξαπλωμένη γυναίκα, που μου προσφέρει γλυκά τη θερμή αποδοχή της, και μετά... μια ζεστή σταγόνα που γλιστράει στη σάρκα μου, με χωρίζει απ' την αδερφή μου που μένει στη σφαίρα του ονείρου απ' το οποίο ξυπνάω ξαφνιασμένος.

Ασφυκτιώντας, μπερδεμένος, με τους κροτάφους σε εγρήγορση, νιώθω έναν διαπεραστικό πόνο στην καρδιά μου.

Δύο... Τρία... Τέεεεεσερααααα!... Μόνο οι εκνευριστικές φωνές των φρουρών φτάνουν ως το νεκρικό σκοτάδι του μπουντρομιού. Λίγο αργότερα, το ρολόι του καθεδρικού σήμανε δύο τα μεσάνυχτα.

Γιατί με την αδερφή μου; Γιατί με εκείνη, που τέτοια ώρα σίγουρα θα κοιμάται σε ήρεμη κι αθώα γαλήνη; Γιατί λοιπόν με εκείνη συγκεκριμένα;

Στριφογυρίζω στο κρεβάτι. Κινούνται στη σκιά παράξενες μορφές, αμυδρά φαντάσματα· ακούω ότι αρχίζει να βρέχει.

Γιατί με την αδερφή μου; Νομίζω ότι έχω πυρετό. Υποφέρω.

Τώρα ακούω την ίδια μου την αναπνοή που χτυπάει, ανεβαίνει και κατεβαίνει γδέρνοντας το μαξιλάρι. Είναι αναπνοή μου; Μια βαριά ανάσα αόρατου ετοιμοθάνατου φαίνεται να ανακατεύεται με την ανάσα μου, που αποκόπηκε ενδεχομένως από ένα πνευμονικό ηλιακό σύστημα και πέρασε ύστερα καταϊδρωμένο μέσα από τους πρώτους πόρους της γης... Κι εκείνος ο γέρος που ξαφνικά σταματάει να φωνάζει; Τι θα κάνει; Α! Κατευθύνεται προς ένα νεαρό φραγκισκανό πουσηκώνεται, με τα πρησμένα αυτοκρατορικά του γόνατα στο βάθος ενός δειλινού, λες και βρίσκεται μπροστά από μια ετοιμόρροπη Αγία Τράπεζα· πηγαίνει σ' αυτόν, και τραβάει με οργισμένο ύφος το φαρδύ μανδύα τύπου καρδιναλίου που φορούσε ο ιερέας... Στρέφω το πρόσωπό μου. Αχ ένας αχανής κώνος από σκιά πάλλεται, στου οποίου τη μακρινήνεφελώδη κορυφή αστράφτει, στην τελευταία παρυφή, μια γυμνή γυναίκα ολοζώντανη!...

Ω γυναίκα! Κάνε να αγαπηθούμε ολοκληρωτικά. Κάνε να καούμε σε όλα τα καμίνια. Κάνε να λουστούμε σε όλες τις καταιγίδες. Κάνε να ενωθούμε ψυχή τε και σώματι. Κάνε να αγαπηθούμε απόλυτα, ως το θάνατο.

Ω σάρκα από τη σάρκα μου κι οστό απ' το οστό μου! Θυμάσαι εκείνες τις νεανικές επιθυμίες μας, εκείνους τους κρυφούς πόθους των οκτώ μας χρόνων; Θυμήσου εκείνο το ηλιόλουστο ανοιξιάτικο πρωινό, στο άγριο τοπίο, όταν, αφού είχαμε παίξει τόσο πολύ το προηγούμενο βράδυ, κι αφού είχαμε αποκοιμηθεί κι οι δυο στο ίδιο κρεβάτι, ξυπνήσαμε αγκαλιασμένοι, κι αφού συνειδητοποιήσαμε ότι ήμαστε μόνοι, ανταλλάξαμε ένα γυμνό φιλί στην καρδιά των παρθένων μας χειλιών· θυμήσου ότι εκεί τα σώματά μας ελκύστηκαν, με χάρδια έντονα και στα τυφλά· και θυμήσου επίσης ότι κι οι δυο συνεχίσαμε ύστερα να 'μαστε καλοί κι αγνοί με μια ακαθόριστη, ζώωδη αγνότητα...

Ένα και το αυτό το λιμάνι της αναχώρησής μας· ένα και το αυτό ο αλμπίνος ισημερινός της περιπέτειάς μας, εσύ μπροστά, κι εγώ αργότερα. Κι οι δυο αγαπιόμασταν, δε θυμάσαι; όταν ακόμα το λεπτό δεν είχε γίνει ζωή για μας· συνεπώς, κι οι δυο ήρθαμε στον κόσμο για να αναγνωριστούμε ως δυο εραστές ύστερα από σκοτεινή απουσία.

Ω βασίλισσά μου! Καθάρισε τα πραγματικά σου μάτια απ' τη σκόνη των στροφών του δρόμου που τα καλύπτει και, κλείνοντάς τα, παραποίησε την ουσιώδη εκδοχή σου. Κι ανέβα πάνω, πιο πάνω, κι άλλο! Ξέρω ολόκληρη τη γυναίκα, ολόκληρο το νήμα! Ω σάρκα από τη σάρκα μου κι οστό απ' το οστό μου!... Ω αδερφή μου, γυναίκα μου, μάνα μου!...

Και ξεσπάω σε κλάματα ως τα ξημερώματα.

Καλημέρα, κύριε δεσμοφύλακα...